

Programma 10 Vrijetijd, Cultuur, Sport en Erfgoed

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

We werken aan een levendig Brabant voor Brabanders en bezoekers van buiten. Dat doen we door de leefbaarheid en beleefbaarheid van Brabant te versterken. Een rijk en divers aanbod aan cultuur, sport, erfgoed en recreatie is daarvoor noodzakelijk. We vinden cultuur, sport, vrijetijdseconomie en erfgoed belangrijk. Ze zorgen voor plezier, ontspanning, erbij horen en trots zijn, maar bieden ook schoonheid, creativiteit, inspiratie, reflectie en gemeenschapsvorming. Dat heeft positieve gevolgen voor ons welzijn en onze gezondheid. Daarnaast zijn cultuur, sport, erfgoed en recreatie ook van grote waarde voor ons vestigingsklimaat, onze economie en onze andere maatschappelijke opgaven. Ze dragen ook bij aan de innovatiekracht en productiviteit van onze provincie.

We werken aan een uitdagend en nieuw beleidskader voor een Levendig Brabant in 2030. Cultuur, sport, recreatie, toerisme en erfgoed maken daar integraal deel van uit. We herdefiniëren de rol en de activiteiten van de provincie op deze gebieden en werken daarbij vanuit een solide financieel fundament. Hiertoe is in 2021 een startnotitie opgesteld ([link](#)). In de verdere opwerking van het kader nemen we voldoende tijd voor consultatie en reflectie met de sectoren en de Brabantse inwoners. De resultaten van de onderzoeken moeten inzicht geven in verschillende scenario's en effecten op het Brabantse landschap van deze sectoren. Verder nemen daarbij ook de externe ontwikkelingen mee zoals het in 2022 voorziene landelijke debat over het cultuurbestel na 2024. We voorzien het nieuwe beleidskader in de 2e helft van 2022 voor vaststelling aan PS aan te bieden. Op basis hiervan zullen de meerjarige doelstellingen en prestaties voor 2023 en verder in het 1ste daaropvolgende S&V moment worden opgenomen in de meerjarenbegroting.

Intussen realiseren we, op basis van de in 2021 vastgestelde beleidskader Vrijetijd, Cultuur en Sport '21/'22 ([link](#)) en het verlengde Kader Erfgoed ([link](#)) de daarmee samenhangende uitvoeringsagenda's (UA Vrijetijd, Cultuur en Sport en UA Erfgoed). Zo ondersteunen we meerjarig professionele en amateurkunsten, zetten we in op doorontwikkeling en innovatie via de impuls geldenregeling, Brabant C en ondersteuning van sportinnovatie. We ondersteunen topevenementen zoals de Vuelta in 2022 ([link](#)) en consolideren onze opgebouwde samenwerkingsverbanden in het Erfgoedveld zoals Crossroads en de Zuiderwaterlinie en we zetten, na het succesvol Kloosterjaar 2021 in op het verder versterken van het Kloosternetwerk. Ook nemen we, conform de filosofie van de Omgevingswet, erfgoedwaarde mee in ruimtelijke ontwikkelingsprocessen en koppelen we behoud van erfgoed aan onze andere maatschappelijke opgaves zoals energietransitie en klimaatadaptatie.

Impact Corona

Bij de totstandkoming van de begroting 2022 lijken we op de goede weg en zijn nagenoeg alle beperkingen opgeheven. In dit stadium is het nog te vroeg om conclusies te kunnen trekken welke structurele impact de coronamaatregelen hebben gehad op de vrijetijds-, cultuur- en sport- en erfgoedsector. We verwachten dat deze in de loop van 2022 wel duidelijk zullen worden en we zullen deze dan ook meenemen in het op te stellen beleidskader 2030.

Wat willen we bereiken?

Onderscheidend, divers en inclusief Brabants cultuur- sport- en vrijetijdsaanbod

Wij willen in Brabant een hoge kwaliteit van leven. Wij willen dat er iets te doen en te beleven valt. En Brabanders trots zijn dat ze hier leven.

Indicatoren:

- Gemiddelde beoordeling van Brabanders voor het totale cultuuraanbod, streefwaarde 7,3.
- % bezoekers van ondersteunde topsportevenementen dat (meer dan) tevreden is over het evenement (streefwaarde $\geq 80\%$)
- Aantal bezoekers aan Brabant (streefwaarde in 2022: $\geq 65\%$ van (pre-Conona) niveau 2019)
- Tevredenheid van bezoekers aan Brabant (streefwaarde Net Promotor Score-score ≥ 13 (2019 = 13))

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren (inter)nationale topcultuur met inzet van Brabant C Fonds

Ook in 2022 wordt via Brabant C (inter)nationale topcultuur mede mogelijk gemaakt. Op basis van de evaluatie van Brabant C in 2021, is voorzien dat in 2022 besluitvorming dient plaats te vinden over voortzetting van de provinciale inzet in Brabant C vanaf 2023.

Meerjarige ondersteuning van professionele- en amateurkunst (incl. PZN)

In de periode 2021-2024 ondersteunen we 54 professionele kunstinstellingen en 18 amateurkunstinstellingen die activiteiten mogelijk maken die bijdragen aan een levendig Brabant.

Ondersteunen van topsportevenementen

We ondersteunen jaarlijks 8-10 terugkerende evenementen en zijn mede-aanjager van (het verankeren van) de maatschappelijke activatie rond topsportevenementen via het BrabantSport Fonds. De coronapandemie heeft bij totstandkoming van de begroting 2022 nog grote invloed op de organisatie van (top)sportevenementen, waardoor we in de ondersteuning hiervan flexibel zullen moeten opereren. We dragen bij aan de start van de Vuelta in Utrecht/Brabant in 2022 en onderzoeken de haalbaarheid van nieuwe topsport-evenementen van het niveau EK, WK, of grote wielerronde.

Ondersteunen van uniek sporten

We vergroten de bekendheid van het platform Uniek Sporten Brabant door nieuwe groepen professionals te informeren zodat deze mensen met een beperking beter kunnen doorverwijzen. Daarbij streven we naar minimaal 35.000 bezoekers op www.unieksportenbrabant.nl en de Brabantse lokettenpagina's op www.unieksporten.nl. Ook ondersteunen we de organisatie van de Special Olympics in 2024.

Inzet Leisure Ontwikkel Fonds (LOF) Noord-Brabant

Het LOF verstrekt leningen voor de ontwikkeling van innovatief vrijetijdsaanbod. Op basis van besluitvorming over de in 2021 gehouden evaluatie van het fonds, worden in Q4 2021 nieuwe indicatoren en streefwaarden bepaald op basis waarvan de inzet in 2022 plaats zal vinden.

Wat willen we bereiken?

Meer bekendheid van het Brabantse cultuur-, sport en vrijetijdsaanbod

Het aanbod op het gebied van sport, cultuur, recreatie en toerisme willen we op een samenhangende, herkenbare en inspirerende wijze aan Brabanders en bezoekers laten zien.

Indicatoren:

- Waardering van de zichtbaarheid van het Brabantse cultuuraanbod ($\geq 6,7$).
- Het aantal contactmomenten op social media voor BrabantSport (2021: 4,1 mln.; 2022: 4,4 mln.).

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren van Brabantbrede marketingstrategie

We zetten Visit Brabant in om het vrijetijdsaanbod, passend bij het Brabantse profiel, onder de aandacht te brengen bij inwoners en bezoekers. Dit gebeurt via structurele inzet in de vorm van het digitaal platform www.visitbrabant.com, trade services (persbewerking, touroperators en beurzen) en

marketingcommunicatie acties (via social media, nieuwsbrieven, digitale magazines). Hierbij streven we in 2022 een minimum van 65.000 bezoekers van de site.

Wat willen we bereiken?

Ontwikkelen van toptalenten in Brabant

We willen laten zien dat Brabant een plek is waar talent zich kan ontwikkelen. Hiertoe stimuleren we de ontwikkeling van culturele en sporttalenten.

Indicator:

- Percentage ondersteunde talenten dat aangeeft tevreden tot zeer tevreden te zijn over de geboden ontwikkelkansen ($\geq 80\%$)
- Percentage topsporters/toptalenten Brabant t.o.v. landelijk ($\geq 16\%$)

■ Stand van zaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteuning van talenthubs

We stimuleren de ontwikkeling van culturele toptalenten door ondersteuning van 7 talenthubs. In de talenthubs krijgen talenten die door de sector zelf zijn uitgekozen, ondersteuning op maat via een netwerk in de discipline waarin ze zich bewegen.

Begin 2022 wordt de subsidieregeling voor de talenthubs geëvalueerd. Met de uitkomsten van deze evaluatie wordt een voorstel gedaan voor de vervolginzet.

Ondersteuning van Team NL Centrum Zuid

Via onze bijdrage aan BrabantSport faciliteren we talenten in het nastreven van hun ambities als topsporter. Dat doen we samen met partners zoals NOC*NSF en sportbonden. Daarnaast verbinden wij gearriveerde topsporters aan Brabant en zetten we ze in als ambassadeur voor (sport & bewegen in) onze provincie. We streven ernaar in 2022 minimaal 300 talenten te ondersteunen.

Wat willen we bereiken?

Versterken van innovatief vermogen en ondernemerschap van de cultuur, sport en vrijetijdssector

We willen de marktpositie van (startende) ondernemers in de creatieve en vrijetijdssector ontwikkelen en versterken. Wij ondersteunen organisaties en ondernemers in het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen en partnerships.

Indicatoren:

- Ranking aantal bedrijven en startups in creatieve sector t.o.v. andere provincies (≤ 5)
- Ranking aantal bedrijven in subsector kunsten en cultureel erfgoed t.o.v. provincies (≤ 6)
- Aandeel private financiering in Brabant Sportfonds (50% in 2022)
- Aantal bij VisitBrabant aangesloten ondernemers (≥ 250 in 2022)

■ Stand van zaken

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortzetten regeling Impulsgelden

Via de Impulsgeldenregeling geven we incidentele financiële impulsen aan startende makers en instellingen om zich te ontwikkelen zodat daarmee de marktpositie duurzaam wordt versterkt. We continueren onze inzet op de Impulsgeldenregeling, zowel structureel als incidenteel in ieder geval tot het nieuwe beleidskader 2030 (n.a.v. motie M33 bij Beleidskader Vrije Tijd, Cultuur en Sport 2021-2022 van 26 maart 2021).

Doorontwikkelen van de BrabantSport innovatieagenda en het mede mogelijk maken van de uitvoering

Naast het doorontwikkelen van de agenda wordt in 2022 een 5-tal projecten uit de agenda mede mogelijk gemaakt. Voor de selectie van projecten geldt dat hieraan een concrete vraag uit de markt/samenleving ten grondslag ligt, dat er sprake is van cofinanciering uit het bedrijfsleven en dat de projecten binnen korte periode tot resultaat leiden.

Ondersteunen van ondernemerschap in de vrijetijdssector via business services

Via VisitBrabant ondersteunen we in 2022 minimaal 250 ondernemers in de vrijetijdssector met (cursussen, workshops etc. op het gebied van) marketing en productontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

Het erfgoed fysiek en digitaal duurzaam behouden, ontwikkelen, benutten en ontsluiten

De geschiedenis van Brabant doorgeven aan toekomstige generaties. Dat is onze ambitie. Daarom blijven we ons richten op duurzaam behoud van cultuurhistorische landschappen, (archeologische) monumenten en historische stedelijke structuren. Dat doen we door restauratie, behoud en bescherming van monumenten en landschappen. Want monumenten, cultuurlandschappen, collecties archeologische vondsten etc. vertellen het verhaal van de Brabanders van toen. De tastbare herinneringen aan deze verhalen maken dat de Brabanders van nu en de Brabanders van straks, zich aan Brabant kunnen binden.

Indicatoren:

- Het percentage rijksmonumenten in matige of slechte staat in de provincie Noord-Brabant volgens onze jaarlijkse Monumenten-monitor niet hoger is dan het percentage van de 0-meting in 2017 (18,7%)

Wat gaan we daarvoor doen?

Het erfgoed fysiek en digitaal duurzaam behouden, ontwikkelen, benutten en ontsluiten.

Wij behouden monumenten en cultuurhistorische landschappen door restauratie, herbestemming en ontwikkeling en we geven de kwaliteit van cultuurhistorische landschappen een plek in gebiedsontwikkeling. Zo wordt in 2022 opnieuw de jaarlijkse subsidieregeling cultureel erfgoed opengesteld ten behoeve van restauratie van Rijksmonumenten en onderhoud van molens (in aanvulling op rijksregeling). In het kader van verduurzaming van rijksmonumenten bieden wij de instrumenten Esco (Energy Service Company) en energiescan aan om duurzaamheidsaspecten mee te nemen tijdens onderhoud en restauratie. We dragen bij aan verbetering van de omgevingskwaliteit door op de cultuurhistorische waardenkaart (CHW) de kernkwaliteiten van (elementen in) het landschap zo transparant mogelijk aan te geven zodat initiatiefnemers van ruimtelijke plannen deze informatie kunnen gebruiken, eendachtig de nog in te voeren omgevingswet.

Wat willen we bereiken?

De (verbeeldings)kracht van erfgoed benutten en inzetten voor behoud en ontwikkeling van erfgoed en ter versterking van de omgevingskwaliteit van Brabant.

In het erfgoedbeleid hebben we de verbeeldingskracht van erfgoed uitgewerkt in 4 verhalen van Brabant: Bevochten, Religieus, Innovatief en Bestuurlijk Brabant. Elk verhaal vertelt een aansprekend en inspirerend verhaal uit de Brabantse geschiedenis. We kiezen daarbij voor het karakter van Brabant. Deze verhalen van Brabant houden we levend en bieden we kansen. We dragen de verhalen uit, maken beter zichtbaar en vergroten de marketingkracht naar een breder publiek bijvoorbeeld door wandel- of fietsroutes rond een verhaal.

Indicatoren

- Verhaallijnen worden uitgedragen
- Inspiratie- en informatielagen zijn aan de CHW toegevoegd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We benutten (verbeeldings)kracht van erfgoed via 4 verhaallijnen

We haken aan op goede initiatieven uit de samenleving die passen binnen de 4 verhaallijnen door deze te ondersteunen of door partijen bij elkaar te brengen. Vanuit de 4 verhalen zoeken we naar verbindingen met andere beleidsdomeinen zoals ruimte, cultuur, vrije tijd, economie etc. Daarnaast koppelen we erfgoed aan onze maatschappelijke opgaven/hoofdopgaven uit de omgevingsvisie dat wil zeggen dat we. Bij inpassing van maatschappelijke opgaven (zoals energietransitie of klimaatadaptatie) in cultuurhistorisch landschap is het namelijk van belang om rekening te houden met het historische karakter van het landschap (historische structuren of elementen).

En we dragen vanuit cultuurhistorie bij aan ruimtelijke ontwikkelingen omdat het belangrijk is erfgoedwaarden van een gebied vanaf het begin mee te wegen in gebiedsontwikkelingen. Zo ontwikkelen we Brabant verder, met behoud van haar unieke kwaliteit, identiteit en karakter.

Wat willen we bereiken?

We werken samen met de samenleving, trekken op met andere overheden, ondernemers, eigenaren en burgers.

We willen dat er netwerken van partijen zijn gerealiseerd die zich blijvend bezighouden met het beheer, het (her)ontwikkelen en toeristisch ontsluiten van het erfgoed van de vier verhaallijnen. Wij zijn één van de partners in die netwerken.

Indicator

- Netwerken van partijen die erfgoed beheren, ontwikkelen en ontsluiten

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen met de samenleving, trekken op met andere overheden, ondernemers, eigenaren en burgers

We bestendigen onder meer de samenwerkingsverbanden binnen de verhaallijnen Bevochten Brabant (zoals via Stichting Crossroads en samenwerkingsverband Zuiderwaterlinie) en Religieus Brabant (zoals via Kloosternetwerk). Dat laatste als vervolg op het Jaar van het Brabants Kloosterleven in 2021.

Daarnaast hanteren we voor de verhaallijnen Innovatief en Bestuurlijk Brabant een responsieve aanpak. Dat betekent dat we initiatieven vanuit de samenleving ondersteunen, versterken of met elkaar verbinden.

Wat willen we bereiken?

Op orde houden van de basis

Naast de inzet op verhalen, monumenten en landschap, houden we ook onze basis op orde. En waar mogelijk scherpen we onze inzet aan. Onder de basis verstaan we de basisinfrastructuur (geheel van uitvoeringsorganisaties), de Archeologische Monumentenzorg, het beheer van (eigen) collecties en kennis.

Indicatoren

- Meer efficiënte en effectieve samenwerking tussen de provinciale uitvoeringsorganisaties en het erfgoedveld.
- Toename aantal collectiestukken in Brabant Cloud en organisaties die aangesloten zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

We houden de basis op orde

Op basis van onze verkenning naar het erfgoedveld gericht op doeltreffendheid en doelmatigheid, en de concretisering van de adviezen uit de verkenning, gaan we in 2022 werken aan een duurzame en toekomstbestendige inrichting van het erfgoedveld in aansluiting op het provinciale beleid. We streven ernaar deze in 2023 te hebben ingericht. Ook collecties vormen een belangrijke basis voor verhalen van Brabant en Brabanders. In de Brabant Cloud wordt een groeiend aantal collectiestukken door steeds meer organisaties (musea, heemkundekringen e.d.) gedigitaliseerd. We streven daarbij ook in 2022 weer meer collectiestukken in de cloud te hebben opgenomen. Tot slot dragen we ook zorg voor behoud, beheer en ontsluiting van archeologisch erfgoed door gebiedsbescherming (in situ) of in het depot (ex situ).

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

Beleidskaders

- Beleidskader Vrijetijd, Cultuur en Sport 2021-2022
- Beleidskader Verbeeldingskracht van Erfgoed

Uitvoeringsagenda's

- Uitvoeringsagenda Vrijetijd, Cultuur en Sport 2021-2022
- Uitvoeringsagenda Erfgoed

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Stichting Beheer Museumkwartier
- Stichting Brabant C Fonds
- NV Monumenten Beheer Brabant
- Stichting Leisure Ontwikkelfonds Brabant Noord-Brabant
- Stichting La Vuelta Hollanda

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Veel prestaties worden geleverd in samenwerking met externe partners. Ook wordt steeds meer 'van buiten naar binnen' gewerkt: het initiatief van externe partners wordt gekoppeld aan de maatschappelijk opgaven van de Provincie. Dit biedt kansen, maar creëert in sommige gevallen ook afhankelijkheid als het gaat om het daadwerkelijk realiseren van prestaties.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting

Lasten

Het verschil in raming van de programmalasten tussen 2022 en 2021 van € 2,3 mln behelst lagere

ramingen t.a.v. Cultuur (- € 2,8 mln) en Samenleving (- € 0,85 mln) en hogere ramingen t.a.v. Vrijetijdseconomie (€ 1,25 mln), Erfgoed (€ 0,2 mln) en Sport (€ 0,16 mln). V.w.b. Cultuur betreft het verschil vooral de Coronasteun 2021(€ 1,8 mln) en afbouw Kunstloc in 2022 (€ 0,6 mln). De hogere raming t.a.v. Vrijetijdseconomie in 2022 betreft de resterende aan te kopen certificaten van Gogh vastgoed van € 1,25 mln (van de totaal € 2,5 mln), die naar verwachting in 2022 worden aangekocht. De meerjarenraming voor 2022, maar met name 2023 zal op basis van nadere besluitvorming nog worden opgehoogd met de beschikbare restant bestuursakkoordmiddelen in de centrale stelposten. Zie verder onderstaand.

Centrale Stelposten

Voor het programma Vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed zijn in het onderdeel algemeen financieel beleid van de begroting twee stelposten opgenomen. De eerste stelpost betreft de restant Bestuursakkoordmiddelen '20-'23 van totaal € 6,8 mln. Hiervan is circa € 5 mln beschikbaar voor adaptieve inzet 2021/2022 (o.b.v. Kader Vrijetijd, Cultuur en Sport '21/'22) en € 1,8 mln t.b.v. inzet 2023. Van de € 5 mln restant adaptieve inzet is € 2,4 mln voorzien t.b.v. aanvulling impuls gelden (o.b.v. motie 33 impuls gelden bij Kader '21/'22). Daarnaast is er vanuit investeringsagenda (restant Breedbandfonds) vanuit bestuursakkoord '20-'23 nog € 8 mln beschikbaar voor inzet 2023. De totaal € 9,8 mln voor 2023 betreft € 4,8 mln t.b.v. Cultuur, Vrijetijd en Sport en € 5 mln t.b.v. Erfgoed. De 2e stelpost betreft € 6 mln beschikbaar gesteld vanuit addendum bestuursakkoord '20-'23. Over de inzet van de resterende middelen vindt nog nadere besluitvorming plaats.

Stand Reserve

De lasten van het programma Vrije tijd, cultuur, sport en erfgoed worden deels gedekt vanuit:

- de reserve investeringsagenda. Een nadere toelichting op deze middelen is opgenomen in paragraaf 8 Investeringsagenda.
- de reserve instandhouding onroerend erfgoed. Het verloop van de stand van die reserve is onderstaand weergegeven.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	2020					
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	58.055	58.966	56.664	46.965	41.157	38.532
Organisatiekosten	3.915	3.649	4.153	0	0	0
totaal lasten	61.971	62.616	60.817	46.965	41.157	38.532
<u>Baten</u>						
totaal baten	1.074	676	651	651	651	651
saldo baten en lasten	-60.897	-61.940	-60.166	-46.314	-40.506	-37.881

<i>Stand reserve x € 1.000</i>	Saldo per 1-1-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-
	2021	12-2021	12-2022	12-2023	12-2024	12-2025
Res.instandhouding onroerend erfgoed	3.863	2.240	1.045	325	365	405

